

Prosjekt no. 177974

International trade regulating organisation and South-East Asian regionalisation of trade agreements. Implications for the Norwegian seafood industry

Populærvitenskapelig fremstilling

Prosjektet hadde oppstart i 2007. Arbeidet har ledet til at flere interessante sammenhenger er blitt avdekket, og det er så langt publisert åtte populærvitenskapelige artikler fra prosjektet i Norsk Fiskeoppdrett, Fisk, Industri og Marked og på Intrafish, fire artikler er publisert i vitenskapelige tidsskrift, og det har vært holdt flere presentasjoner ved faglige konferanser som IIFET08 og ved næringskonferanser.

Et viktig mål i prosjektet er å få fram ny kunnskap om handel og handelspolitikk i viktige nye eksportmarkeder i Asia, og det er derfor innledet samarbeid med tre forskjellige institusjoner i tre forskjellige land, India, Kina og Vietnam.

I India er det i prosjektet innledet samarbeid med Meenakshi Rajeev, Institute for Social and Economic Change i Bangalore, India. Et notat inneholder analyser av handelspolitikk og markedsutvikling med høy relevans for handelspolitikk og markedsarbeid i India. Fiskerisektoren i India har stor betydning for sysselsetting blant fattige i kystområdene og dette gjør videre liberalisering i forhold til import politisk kontroversielt. India har en viss eksport med Japan og USA som de største markedene, men importen er begrenset både som følge av importrestriksjoner og som følge av underutviklet logistikk og distribusjon. Selv den nye og mer velstående middelklassen kjøper ofte fisk i veikanten, men en mer moderne distribusjonssektor er i ferd med å vokse fram. Forventningen er derfor en betydelig vekst i det indiske markedet over tid. Samtidig ser en at nye arter introduseres i oppdrett, inkludert pangasius fra Vietnam, og en satser også på import for re-eksport etter modell fra China. Mye tyder følgelig på at India vil bli en betydelig eksportør fremover. Dette gjør også at for norske aktører så vil India i større grad være en konkurrent enn en mulighet. India er likevel et stort marked, og etter hvert som velstandsutviklingen fortsetter er det grunn til å forvente færre importhindringer og økt markedsadgang også for norsk fisk.

Det er også samlet inn en betydelig mengde materiale om Indias fiskerisektor. Utviklingen i Indias sjømathandel først og fremst er eksportorientert, og at Norge står for en betydelig del av den så lang beskjedne importen til India. Denne forventes imidlertid å øke etter hvert som handelsbarrierer reduseres. Det er imidlertid også betydelig motstand mot reduserte handelsbarrierer fra fiskerorganisasjoner. Moderniseringen av logistikkjedene og mer moderne infrastruktur gir nye muligheter og nye veier til markedet også for sjømat.

I Kina er det inngått avtaler om videre med Chen Taifeng, Tsinghua University.

Kinas er verdens største sjømatprodusent og et verdens største sjømatmarkeder. Selv om Kina er en betydelig nettoeksportør av sjømat, så foregår det også en betydelig import både for innenlandsk konsum og for reeksport. Handelspolitisk satser Kina primært på tosidige handelsavtaler. Etter å ha blitt WTO-medlem i 2001 har Kina handelspolitisk satset på tosidige handelsavtaler parallelt med WTO og det multilaterale handelssystemet. Geografisk er hovedfokus på Asia men også med avtaler med fjernere land. Kina følger en målrettet og stegvis strategi med gradvis flere avtaler for å styrke sine handelsvilkår og oppnå

likebehandling. Ved utgangen av 2008 hadde Kina et titalls avtaler og en rekke nye under forhandling.

Kina er også verdens største produsent av oppdrettsfisk, og en stadig større del av denne produksjonen er eksportorientert. Dette har gjort Kina til verdens største sjømateksportør, med en dominerende rolle i mange markeder. Kina er også blitt største eksportør av sjømat til USA etter Kanada, med tilapia, reker og re-eksportert Alaska pollock som de viktigste produktene. De senere år er også amerikansk catfish fra anlegg i Kina blitt stadig viktigere.

Et forhold som vi sjelden tar innover oss er at både India og Kina er relativt heterogene land, hvor enkeltregioner er større enn mange europeiske land, og hvor forskjellene mellom regioner også kan være større enn mellom forskjellige europeiske land. Dette gjør at økonomisk utvikling ofte er svært forskjellig mellom regioner, og at også handelsmulighetene er svært forskjellige. Modellkjøringer indikerer at dette også kan gjøre effekten av endrede handelsregimer svært forskjellig i forskjellige regioner, og dermed påvirke mulighets- og utfordringsbildet vesentlig.

I Vietnam er det inngått samarbeid med Kim Ahn ved Nah Trang University med fokus på pangasius og handel med vietnamesisk sjømat generelt. Vietnam er begynt å ta over re-eksportsvirksomhet fra Kina, og er en betydelig eksportør av reker og pangasius. Bilaterale handelsavtaler er viktig i handelen, da Vietnamesiske eksportører har mott mange handelshindringer både for reker og pangasius. Enkelte produsenter og eksportører indikerer at de foretrekke å selge lavere kvalitets fisk til andre asiatiske land for å unngå standarder og andre handelsproblemer. Slik sett er det klart at både formelle og uformelle handelshindringer påvirker handelsstrømmene.

Produksjonen av pangasius i Vietnam fortsetter på en økende trend, selv om finanskrisen også gav noen utfordringer og tilbakegang i noen områder. Finanskrisen synes også å ha fremskyndet tidspunktet norsk fiskerinæring møter disse artene på flere nye konkurransearenaer.

Pangasius og tilapia forsterker den endringen i hvitfiskmarkedet som ble påbegynt med introduksjonen av Alaska Pollock rundt 1990, hvor arten i stadig større grad blir generisk hvitfisk i mange prosesserte produkter. For norsk fiskerinæring vil både pangasius og tilapia være viktige konkurrenter den nærmeste fremtid. Artene er tilstede med betydelige kvantum i USA og EU, og Russland blir også et stadig viktigere marked. Det er imidlertid i dag ikke klart hvilke markedssegment disse nye oppdrettsartene konkurrerer i, og den faktiske effekten er derfor ikke klar. Mye tyder imidlertid på at de konkurrerer i forskjellige markedssegmenter avhengig av markedsstruktur. For eksempel er pangasius svært viktig i catering i enkelte europeiske land, mens den er billig fiskeprotein i Russland. Russland er også et av de viktigste eksportmarkedene for Kinesisk tilapia. I 2008 er det også rapportert om import av frossen blokkfilet av pangasius til EU.

Dette viser klart at det finnes mange konkurrenter om de nye markedene i Øst-Europa, og norsk fiskerinæring vil også møte disse artene på stadig nye konkurransearenaer. Det gjør det også svært viktig for torskenæringen å distansere seg fra hvitfiskmarkedet for å unngå en ren priskonkurranse med disse artene.

Som det mest utviklede og velstående av de tre landene har Kina det klart største potensialet som eksportmarked for norsk fiskerinæring. Størstedelen av markedet er imidlertid svært

prisdrevet, så alternativene kan lett være små volum av spesialiserte produkter eller større volum til lave priser.

Publiseringer

Vitenskapelig artikkler

Asche, F. K. H. Roll and T. Trollvik (2009) New Aquaculture Species – The Whitefish Market. *Aquaculture Economics and Management*, 13(2), 76-93.

Norman-López, A. and F. Asche (2008) Competition between imported Tilapia and US catfish in the US market. *Marine Resource Economics*, 23, 199-214.

Asche, F. (2008) Farming the Sea. *Marine Resource Economics*, 23(4), 527-547.

Asche, F., H. Hansen, R. Tveterås and S. Tveterås (2009) The Salmon Disease Crisis in Chile. *Marine Resource Economics*, 24(4), 405-411.

Internasjonale møter

Asche, F. (2007) Farming the Sea, Presentert på workshopen Aquaculture - Farming the Sea, Refsnes Gods, 21-22. august.

Arne Melchior. Globalisation and the Provinces of China: The Role of Domestic Versus International Trade Integration. Paper to the 2008 International Workshop on "Technology and Trade: China and the World Economy", at the Norwegian Institute of International Affairs, Oslo, Norway. 17-18 December 2008.

Arne Melchior: Presentation of paper "Domestic versus international trade integration: Implications for China and the world economy", at CEA (UK) and Zhejiang University Joint International Conference China's Three Decades of Economic Reform (1978-2008), 20.-21.9.2008, Hangzhou, China.

Andre rapporter

Norman-López, A. and F. Asche (2008) Competition between imported Tilapia and US catfish in the US market. IRIS-arbeidsnotat 270/2007.

Normann, A. K. (2007) Report from a fieldwork in Vietnam. Mimeo, Norut. Tromsø.

Trollvik, T. og F. Asche (2008) New aquaculture species: Market incentives and barriers for growth. Artikkel presentert på IIFET08, Nha Trang, Vietnam, 24.07.08

Pham Thanh Thai (2008) Modelling Demand Function for Norwegian Salmon in Vietnam. Artikkel presentert på IIFET08, Nha Trang, Vietnam, 24.07.08

Arne Melchior, 2009, Hvem har hørt om Heilongjiang? Kina og India: Land eller kontinenter i utenrikspolitikken, pp. 31-38 i Rowe, E. og B. Carvalho (red.). Norge og BRIK-landene. NUPI-Rapport April 2009.

Rajev, M. (2008) Fisheries Trade in India: Understanding Potentials and Barriers. NUPI arbeidsnotat 741.

Meenakshi, R. and B. P. Vani (2008) Services, Trade and IT-enabled Services: A Case Study for India. NUPI-notat no. 733.

Taifeng, Chen. 2008. Regional Trade Agreement vs. Multilateral Trading System: A Study on Chinese Interests and Policy Options, NUPI Working Paper 762.

Alteren, G. (2009) Norwegian Seafood Exports to India: When will the Market be Ready to Expand? Norut Report 16/29, Tromsø.

Anderson, J. L., Asche, F. and Tveterås, S. (2010) World Fish Markets. In *Handbook of Marine Fisheries Conservation and Management* (Eds, Grafton, R. Q., Hilborn, R., Squires, D., Tait, M. and Williams, M.) Oxford University Press, Oxford.

A. K. Normann og K. Anh (2010) The preliminary outcomes of Vietnam's entrance to the WTO The case of pangasius exporting companies. Arbeidsnotat SN 1/2010, NORUT Tromsø. ISBN 978-82-7492-222-8

Formidlingstiltak rettet mot brukergrupper

Asche, F (2009) Competition – The Vietnamese Conquest of of the EU Market. North Atlantic Seafood Forum, Lillestrøm, 4-5 March.

Asche, F. Competition - The Vietnamese Conquest of the EU Market, Opportunities and challenges in the marine sector in Vietnam. Inovasjon Norge seminar, Aquanor, 19.08.09.

Asche, F. og T. Trollvik (2009) Suksesskriterier for Hvitfisk: Hva skjer med markedet for frisk og fryst fisk i 2010? Havbrukskonferansen 2009, Oslo, 27.11.09.

+ Tre gruppemøter, To EFF-møter, og et møte med Magnus Skretting (Marine Harvest)

Almenrettede formidlingstiltak

Asche, F. (2007) Hvitfiskmarkedet: Den store muligheten. *Norsk Fiskeoppdrett*, no. 5.

Asche, F. (2007) Fremtidsscenarioer for oppdrettstorsken. *Norsk Fiskeoppdrett*, no. 10.

Asche, F. og A.G. Guttormsen (2009) Reguleringer og Produksjonspraksis. *Norsk Fiskeoppdrett*, no. 4.

Asche, F. (2009) Kommer blokkfillet av torsk også tilbake? *Intrafish*, 15.03.09.

Asche, F. (2008) Laksenæringen trenger et miljømerke nå! *Intrafish*, 24.09.08

Asche, F. (2009) Også oppdrettere må kunne kjøpe lovlige produkter. *Intrafish*, 31.07.09.

Alteren, G. (2010) Norsk eksport av laks: Når "erobrer" vi India? Kommer i trykt utgave, nr.1 FISK Industri og marked 2010.